

Νομικό πλαίσιο και λειτουργία του θεσμού

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣτΠ) είναι ανεξάρτητη αρχή κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα. Ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1η Οκτωβρίου 1998 και παρέχει τις υπηρεσίες του σε όλους τους πολίτες δωρεάν.

Η οργάνωση, η στελέχωση και η λειτουργία του ΣτΠ καθορίζονται στον Ν. 3094/2003 και στον Κανονισμό Λειτουργίας του (ΠΔ 273/1999), στο πλαίσιο που θέτουν οι διατάξεις του Συντάγματος μετά την αναθεώρησή του το 2001. Τα πλήρη νομοθετικά κείμενα που διέπουν τη λειτουργία του ΣτΠ δημοσιεύονται στον ιστότοπο: www.synigoros.gr

Αποστολή του ΣτΠ είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών για την προστασία των δικαιωμάτων τους, την τήρηση της νομιμότητας και την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης. Ο ΣτΠ ασχολείται επίσης με την προάσπιση και την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Το 2004 εντάχθηκε στον ΣτΠ και ο θε-

σμός του Συνηγόρου της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Επίσης, με την ψήφιση του Ν. 3304/2005 για την «εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού», αποστολή της Αρχής αποτελεί πλέον και η προώθηση της ίσης μεταχείρισης στις δημόσιες υπηρεσίες.

Με τον Ν. 3488/2006 ο ΣτΠ ορίστηκε φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας. Με τις διατάξεις του Ν. 3769/2009 (άρθρα 11 και 14) προστέθηκε στις αρμοδιότητες του ΣτΠ η παρακολούθηση και η προώθηση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρό-

σβαση σε αγαθά και υπηρεσίες στον δημόσιο τομέα.

Στις 8.12.2010 δημοσιεύθηκε ο Ν. 3896/2010 (ΦΕΚ Α' 207), με τον οποίο καταργείται η ισχύουσα έως τώρα νομοθεσία (Ν. 3488/2006, ΠΔ 105/2003 και ΠΔ 87/2002) για την ισότητα των φύλων στην εργασία και κωδικοποιείται σε ένα ενιαίο και συνεκτικό νομοθετικό κείμενο, σύμφωνα με το πνεύμα και τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/54/ΕΚ.

Με το άρθρο 25 του νόμου αυτού διευρύνεται η αποστολή του ΣτΠ και συγκεκριμένα καθίσταται πλέον αρμόδιος και για την *προώθηση* της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα απασχόλησης και εργασίας. Επίσης, η αποστολή του ΣτΠ εκτείνεται εφεξής και στον έλεγχο και την προώθηση της εφαρμογής της αρχής των ίσων ευκαιριών για άνδρες και γυναίκες σε εργασιακά θέματα. Με την παράγραφο 7 του ίδιου άρθρου επέρχεται τροποποίηση στο νομοθετικό

πλαίσιο που διέπει ΣτΠ (Ν. 3094/2003), καθώς προβλέπεται ότι, ειδικά και μόνον όταν συντρέχει παραβίαση της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στον τομέα της απασχόλησης, ο ΣτΠ έχει το δικαίωμα να «επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίων, δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών, έως τη διεξαγωγή της πρώτης συζήτησης στο ακροατήριο ή την άσκηση ποινικής δίωξης ή έως ότου το αρμόδιο δικαστήριο ή η αρμόδια δικαστική αρχή αποφανθεί επί αιτήσεως παροχής προσωρινής δικαστικής προστασίας»¹.

Τέλος, δυνάμει των διατάξεων του άρθρου 157 του Ν. 3839/2010 (ΦΕΚ Α' 51), σχετικά με το «Σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων με αντικειμενικά και αξιοκρατικά κριτήρια – Σύσταση Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Προϊσταμένων (Ει.Σ.Ε.Π.) και λοιπές διατάξεις», ο ΣτΠ προτείνει έναν Βοηθό Συνήγορο του Πολίτη ως μέλος του Ειδικού Συμβουλίου Επιλογής Προϊσταμένων. Ως διαμεσολαβητής, ο ΣτΠ διατυπώνει συστάσεις και προτάσεις προς τη δημόσια διοίκηση. Δεν επιβάλλει κυρώσεις ούτε ακυρώνει τις παράνομες πράξεις της δημόσιας διοίκησης. Στον ΣτΠ μπορεί να προσφύγει οποιοσδήποτε έλληνας ή αλλοδαπός πολίτης που ζει στην Ελλάδα ή το εξωτερικό και συναλλάσσεται

με το ελληνικό δημόσιο. Ειδικά ως προς τις προσβολές των δικαιωμάτων του παιδιού, στον ΣτΠ μπορεί να προσφύγει το άμεσα ενδιαφερόμενο παιδί, γονέας ή συγγενής του, αλλά και κάθε τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη της παραβίασης ενός δικαιώματος του παιδιού. Τα ίδια ισχύουν και για τα νομικά πρόσωπα ή τις ενώσεις προσώπων.

Ο ΣτΠ παρεμβαίνει σε προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πολίτης στην επαφή του με τη δημόσια διοίκηση. Ενδεικτικά: ελλιπής παροχή ή άρνηση παροχής πληροφοριών, υπερβολική καθυστέρηση στη διεκπεραίωση αιτημάτων, παράβαση νόμου ή εφαρμογή παράνομης διαδικασίας και αθέμιτες διακρίσεις εις βάρος πολιτών.

Ο ΣτΠ είναι αρμόδιος για διαφορές του πολίτη με υπηρεσίες:

- του δημοσίου,
- των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι, περιφέρειες),
- άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ),
- των νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των επιχειρήσεων και των οργανισμών που ελέγχονται από το κράτος ή από ΝΠΔΔ.

Ειδικά σε περιπτώσεις παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού και της αρχής της ίσης μεταχείρισης στην απασχόληση, ο ΣτΠ είναι αρμόδιος και

για πράξεις ιδιωτών, φυσικών και νομικών προσώπων.

Ο ΣτΠ δεν είναι αρμόδιος:

- αν έχουν περάσει περισσότεροι από έξι μήνες από τότε που ο πολίτης πληροφορήθηκε την παράνομη πράξη ή την παράλειψη της δημόσιας διοίκησης που τον αφορά·
- για την παροχή πληροφοριών και νομικών συμβουλών·
- για ιδιωτικές διαφορές·
- για υποθέσεις που αναφέρονται στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών (εκτός αν πρόκειται για άνιση μεταχείριση υπαλλήλων με βάση τον Ν. 3304/2005 και τον Ν. 3488/2006), στην εθνική άμυνα, στην εξωτερική πολιτική και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας, στην κρατική ασφάλεια·
- για υποθέσεις που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων, εκτός αν πρόκειται, όπως προαναφέρθηκε, για τα θέματα της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών·
- για πράξεις των δικαστικών αρχών, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, των ανεξάρτητων αρχών, των θρησκευτικών ΝΠΔΔ·
- για πράξεις υπουργών και υφυπουργών που αφορούν τη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας.

¹ <http://www.synigoros.gr/diakriseis/nomothesia.htm>

ΥΠΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Ο ΣτΠ επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων. Οι αναφορές μπορούν να υποβληθούν αυτοπροσώπως, ταχυδρομικά ή μέσω τηλεομοιοτυπίας [φαξ].

Πρέπει να περιλαμβάνουν τα πλήρη και ακριβή στοιχεία του ενδιαφερομένου, σύντομη περιγραφή του προβλήματος, το αίτημα του ενδιαφερομένου, την εμπλεκόμενη δημόσια υπηρεσία ή, σε περιπτώσεις παραβίασης δικαιωμάτων του παιδιού, τον εμπλεκόμενο ιδιώτη, τις ενέργειες που έχουν προηγηθεί και το αποτέλεσμά τους, καθώς και κάθε αποδεικτικό στοιχείο ή πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στη διερεύνηση του θέματος.

Οι αναφορές εξετάζονται κατά θεματικές ενότητες που οργανώνονται σε έξι Κύκλους δραστηριότητας: Δικαιώματα του ανθρώπου, Κοινωνική προστασία, Ποιότητα ζωής, Σχέσεις κράτους—πολίτη, Δικαιώματα του παιδιού και Ισότητα των φύλων. Η διερεύνησή τους ανατίθεται σε ειδικό επιστήμονα-χειριστή του αρ-

μόδιου για την αναφορά Κύκλου. Ο πολίτης ενημερώνεται γραπτώς και τηλεφωνικά σε κάθε στάδιο της διαδικασίας. Η έρευνα ολοκληρώνεται με τη σύνταξη εγγράφου, το οποίο ο ΣτΠ απευθύνει προς την αρμόδια υπηρεσία.

Εφόσον όμως το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, η Αρχή μπορεί να ενεργοποιήσει τις προβλεπόμενες από τον Ν. 3094/2003 θεσμικές δυνατότητες, δηλαδή να προβεί σε διενέργεια αυτοψίας ή να διαβιβάσει την υπόθεση για εισαγγελικό ή πειθαρχικό έλεγχο.

Τέλος, όπου κρίνεται απαραίτητο, η έρευνα ολοκληρώνεται με τη σύνταξη πορίσματος, το οποίο γνωστοποιείται και στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό.

Ο πολίτης ενημερώνεται γραπτώς όταν δεν υπάρχει δυνατότητα εξέτασης της αναφοράς του, επειδή ο ΣτΠ είναι αναρμόδιος ή η αναφορά είναι προφανώς αόριστη, αβάσιμη ή ασκείται κατά τρόπο καταχρηστικό.

Ο ΣτΠ μπορεί:

- Να ζητάει από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να

εξετάζει πρόσωπα, να διενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη.

- Να θέτει προθεσμία προς τις υπηρεσίες, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεών του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους.

Άρνηση δημόσιου λειτουργού, υπαλλήλου κ.λπ. να συνεργαστεί με τον ΣτΠ κατά τη διεξαγωγή της έρευνας συνιστά, ανάλογα με την περίπτωση, πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος ή λόγο αντικατάστασης. Αν προκύπτει από εκθέσεις του ΣτΠ ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας παρακωλύει, για δεύτερη φορά μέσα σε μια τριετία, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος, μπορεί να του επιβληθεί η ποινή της οριστικής παύσης. Τέλος, αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης, ο ΣτΠ διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΣτΠ

Η δομή της Αρχής εξειδικεύεται λεπτομερώς στον Κανονισμό Λειτουργίας της και απεικονίζεται σχηματικά στο Διάγραμμα 1.

Στις 31.12.2010 το σύνολο των απα-

σχολημένων, συμπεριλαμβανομένων των έξι Βοηθών Συνηγόρων, ήταν 201 άτομα, 61 άνδρες και 140 γυναίκες.

Το σύνολο του επιστημονικού προ-

σωπικού ανέρχεται σε 140 άτομα και του προσωπικού διοικητικής και γραμματειακής υποστήριξης σε 55 άτομα.

Από το επιστημονικό προσωπικό, 38

Περισσότερες και πιο αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με την οργάνωση και το προσωπικό του ΣτΠ μπορείτε να βρείτε στον ιστότοπο της Αρχής www.synigoros.gr

άτομα (27,14%) είναι διδάκτορες, 79 άτομα (56,43%) κατέχουν τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών και 23 άτομα (16,43%) είναι πτυχιούχοι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Από το διοικητικό προσωπικό και το προσωπικό γραμματειακής υποστήριξης, 14 άτομα (25,45%) κατέχουν τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών, 13 άτομα (23,64%) είναι πτυχιούχοι ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδα-

πής, 4 άτομα (7,27%) κατέχουν πτυχίο ΤΕΙ, 19 άτομα (34,55%) κατέχουν τίτλους σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και 5 άτομα (9,09%) κατέχουν τίτλους υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό καλύπτει ευρύ φάσμα επιστημονικών ειδικοτήτων. Μεταξύ όσων κατέχουν βασικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από ΑΕΙ περιλαμβάνονται: 85 νομικοί, 11 πολιτικοί επιστήμονες, 5 φιλόλογοι, 8 οι-

κονομολόγοι, 9 κοινωνιολόγοι, 8 αρχαιολόγοι, 4 επικοινωνιολόγοι, 4 αρχιτέκτονες, 5 ψυχολόγοι, 3 γεωλόγοι, 3 ωκεανογράφοι, 3 χημικοί, 2 πολιτικοί μηχανικοί, 3 επιστήμονες παιδαγωγικής, 2 επιστήμονες στατιστικής και ασφαλιστικής επιστήμης, 1 γιατρός, 1 τοπογράφος μηχανικός, 1 μαθηματικός, 1 μηχανικός χωροτάκτης-πολεοδόμος, 4 επιστήμονες πληροφορικής, 1 βιβλιοθηκονόμος, 1 μηχανολόγος ηλεκτρολόγος, 5 επιστήμονες μάντζμεντ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΙΣ 31.12.2010
Συνήγορος του Πολίτη (από τις 24.9.2010 αναπληρώνεται από Βοηθό Συνήγορο)	–
Βοηθοί Συνήγοροι του Πολίτη	6
Διευθύντρια γραμματείας	1
Ειδικοί επιστήμονες (με απόσπαση)	24
Ειδικοί επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	115
Βοηθοί επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	1
Προσωπικό γραφείου Συνηγόρου του Πολίτη και Βοηθών Συνηγόρων	9
Γραμματεία	45
ΣΥΝΟΛΟ	201

Για την ονομαστική κατάσταση του προσωπικού, βλ. σ. 173–174.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

